ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

ОФФИЦІАЛЬНАЯ ГАЗЕТА.

№ 93.

KURYER WILENSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. ВТОРНИКЪ, 27-го Ноября — 1845 — Wilno. WTOREK, 27-go Listopada.

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 21 Ноября.

Государь Императоръ, по Положенію Комитета Гг. Министровъ, въ слѣдствіе представленія Г. Министра Внутреннихъ Дѣлъ, 28-го числа минувшаго Августа состоявшемуся, Высочайше повелѣть соизволилъ: назначаемую дворянствомъ, по постановленіямъ онаго, утвержденнымъ Министерствомъ Внутреннихъ Дѣлъ, сумму на производство жалованья попечителямъ сельскихъ запасныхъ магазиновъ, вносить въ смѣты земскихъ повинностей, не испрашивая, всякій разъ, Высочайшаго на сіе разрѣшенія, подобно тому, какъ постановлено для суммъ, жертвуемыхъ дворянствомъ на содержаніе пансіоновъ при гимназіяхъ. (Ст. 17 Св. уст. о земск. повин. т. IV).

— Сообразно Высочайше утвержденнымъ (23-го Сентября) мнѣніямъ Государственнаго Совѣта, на устройство помѣщеній для присутственныхъ мѣстъ и тюремъ въ губерніяхъ: Кіевской, Волынской и Подольской, установлены сборы: въ Губерніи Подольской на 8-мъ лѣтъ, съ купеческихъ капиталовъ по 10/40 и съ податныхъ душъ по 5 коп. сер.; въ Гу-

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

St. Petersburg, 21-go Listopada.

Jego Cesarska Mość, po nastałem postanowieniu Komitetu PP. Ministrów, w skutek przedstawienia P. Ministra Spraw Wewnętrznych, w dniu 28 m zeszłego Sierpnia nastałego, Najwyżej rozkazać raczył: naznaczoną przez Dworzaństwo z własnego postanowienia, które się utwierdza przez Ministra Spraw Wewnętrznych, summę dla płacenia pensyj Kuratorom wiejskich zapasowych magazynów, wnosić do Tabelli ziemskich powinności, nie potrzebując każdą razą Najwyższego rozstrzygnienia téj rzeczy, stosownie do tego, jak to jest postanowiono względem summ, ofiarowanych przez Dworzaństwo na utrzymywanie pensyonów przy Gymnazyach. (Art. 17 Zb. Ust. o ziem. powin. T. IV).

— Stosownie do potwierdzonych przez N. Cesarza (23-go Września) Zdań Rady Państwa, na opatrzenie budów potrzebnych dla władz rządowych i na więzienia w gubernijach Kijowskiéj, Wołyńskiéj i Podolskiéj, ustanowione zostały pobory: w gubernii Podolskiéj na lat ośm, od kapitałów kupieckich po 10/40, a od głów płacących podatek po 5 kop. sr.; w gubernii Wołyńskiéj na lat czter-

СМѢСЬ.

—

Обычаи и одежды кавказскихъ народовъ.

Съ нѣкотораго времени Кавказъ сталъ предметомъ общаго любопытства. Не будемъ говорить здѣсь о военныхъ событіяхъ, совершающихся въ этомъ краю и извѣстныхъ нашихъ читателямъ; но обратимъ ихъ вниманіе на великолѣпное изданіе, недавно вышедшее въ Парижѣ подъ названіемъ: „*Moeurs, scènes, paysages et costumes du Caucase*" (Нравы, различныя Сцены, Виды и Одежды на Кавказѣ), срисованные на мѣстѣ извѣстнымъ нашимъ художникомъ-любителемъ княземъ Григоріемъ Гагаринымъ; текстъ къ нимъ составленъ графомъ Эрнестомъ Штакельбергомъ. Это великолѣпное изданіе, посвященное Императору Всероссійскому, имѣетъ неоспоримую современную важность. Мы помѣщаемъ здѣсь нѣсколько любопытныхъ отрывковъ.

„Благополучно переѣхавъ Черное-Море, говоритъ графъ Штакельбергъ, мы вмѣстѣ со своимъ читателемъ выйдемъ на закавказскій берегъ, гдѣ вы безъ всякой для себя опасности можете очень-легко завести знакомство со свирѣпыми, воинственными Черкесами, посѣтить ихъ разныя многочисленныя племена, побродить по веселымъ, зеленымъ долинамъ Мингреліи и войдти подъ гостепріимный кровъ хи-

ROZMAITOŚCI.

—

Obyczaje i ubiory plemion Kaukazkich.

Od niejakiego czasu Kaukaz został przedmiotem powszechnéj uwagi. Nie będziemy tu mówili o wojennych wypadkach, których kraj ten jest teatrem, a które są już wiadome czytelnikom naszéj gazety; zwrócimy tylko ich uwagę na przepyszne dzieło, które właśnie w téj chwili ukazało się na świat w Paryżu pod nazwiskiem: „*Moeurs, scènes, paysages et costumes du Caucase*" (Obyczaje, rozmaite sceny, krajobrazy i ubiory narodów Kaukazkich), rysowane na miejscu przez sławnego Rossyjskiego lubownika sztuki Xięcia Grzegorza Gagaryna, a opisane przez Hrabiego Ernesta Stakelberga. Okazała ta xięga, poświęcona Najjaśniejszemu Cesarzowi, ma niezaprzeczony spółczesny dla wszystkich interess. Umieszczamy tu z niéj kilka nader ciekawych wyjątków.

„Przebywszy szczęśliwie morze Czarne, powiada Hrabia Stakelberg, wysiadamy wraz z naszym czytelnikiem na brzeg Zakaukazki, gdzie bez żadnego dla siebie niebezpieczeństwa, możemy nader łatwo zabierać znajomość z dzikimi i wojowniczymi Czerkiesami, zwiedzać ich rozliczne pokolenia, błąkać się po wesołych, zielonych dolinach Mingrelii, i nakoniec znaleść schronienie pod gościnną strzechą chałupy Imerytyńskiéj. Tu czytelnik wpa-

берніи Волынской на 14-ть лѣтъ, съ купеческихъ капиталовъ по 10/40, и съ податныхъ душъ по 4 коп. сер.; въ Губерніи Подольской на 5-ть лѣтъ, съ купеческихъ капиталовъ по 10/40, и съ податныхъ душъ по 3½ коп. сер.; изъ сего сбора исключаются государственные крестьяне, но за то часть излишка арендныхъ доходовъ должна быть отпускаема для сей цѣли.

Извѣстія съ Кавказа.

По извѣстіямъ изъ Тифлиса отъ 26 Октября, на Кавказѣ господствуетъ совершенное спокойствіе; войска или отдыхаютъ послѣ трудовъ лѣтняго похода или занимаются работами по возведенію новыхъ и улучшенію прежде существовавшихъ укрѣпленій. Лазутчики единогласно показываютъ, что потери, понесенныя Горцами въ дѣлахъ противъ войскъ нашихъ, препятствуютъ составленію большихъ сборовъ. Только мелкія воровскія партіи являются, по временамъ, на Кавказской линіи, но скрываются немедленно, страшась преслѣдованія; между тѣмъ вездѣ приняты нужныя мѣры на случай вторженія куда-либо значительнаго скопища Горцевъ.

Главнокомандующій возвратился въ Тифлисъ 15 Октября, послѣ шести-мѣсячнаго отсутствія. Найдя желаемый порядокъ во всѣхъ частяхъ Кавказскаго и Закавказскаго края, лично имъ осмотрѣнныхъ, онъ въ особенности былъ доволенъ двумя обширными станицами, которыя вновь устроены и укрѣплены на Сунжѣ.

Работы по усиленію Назрановскаго и Воздвиженскаго укрѣпленій продолжаются успѣшно; такимъ же успѣхомъ сопровождается постройка новыхъ укрѣпленій при с. Кахъ и у Чихъ-Юрта.

Въ Сѣверномъ и Южномъ Дагестанѣ и на Лезгинской Кордонной Линіи все спокойно.

Въ предѣлахъ Турціи, прилегающихъ къ Ахалцыхскому уѣзду, появлялись, съ нѣкотораго времени, толпы Аджарцевъ, взволнованныхъ введеніемъ новаго налога, по распоряженію Турецкаго Правительства. Хотя не было повода опасаться за нарушеніе порядка на самой границѣ, но на всякій случай къ ней придвинута была часть войскъ, и теперь волненія Аджарцевъ затихли.

Если съ одной стороны вездѣ принимаются дѣятельныя мѣры къ отраженію всякаго враждебнаго покушенія Горцевъ, то съ другой имъ предоставлены способы къ мирному, для собственнаго ихъ блага, сближенію съ нами посредствомъ торговыхъ сношеній. Главнокомандующій разрѣшилъ Закубанцамъ, вторично въ текущемъ году, посѣтить Екатеринодарскую Покровскую ярмарку; они воспользовались этимъ дозволеніемъ. Отъ покорныхъ и непокорныхъ племенъ прибыло въ Екатеринодаръ болѣе 1000 арбъ съ туземными произведеніями и издѣліями. Во все продолженіе ярмарки порядокъ и спокойствіе не бы-

naście, od kap'tałów kupieckich po 10/40, a od głów płacących podatek po 4 kop sr; w gubernii Podolskiéj na lat pięć, od kapitałów kupieckich po 10/40, a od głów płacących podatek po 3½ kop. sr Od tego poboru wyłączeni zostają włościanie rządowi, lecz za to część dochodów z dóbr skarbowych ma być na tenże cel obrócona.

Wiadomości z Kaukazu.

Podług wiadomości z Tyflisu z dnia 26 Października,
na Kaukazie panuje zupełna spokojność; wojska albo odpo-
czywają po trudach letniego pochodu, albo zajmują się
pracami około wzniesienia nowych i wzmocnienia dawnych
warowni. Szpiegi zgodnie donoszą, że straty poniesione
przez Góralów w rozprawach z naszemi wojskami, nie
pozwalają im gromadzić się w wielkie bandy. Tylko
drobne rozbojnicze kupy ukazują się kiedy niekiedy na li-
nii Kaukazkiéj, ale skrywają się natychmiast bojąc się po-
goni, tymczasem wszędzie są przedsięwzięte potrzebne
środki, na przypadek wtargnienia gdziekolwiek znaczniej-
széj bandy Góralów.

Głównodowodzący wrócił do Tyflisu 15 Październi-
ka po sześciomiesięcznéj niebytności. Znalazłszy należy-
ty porządek we wszystkich częściach Kaukazkiego i Zaka-
ukazkiego kraju, osobiście przez niego obejrzanych, on
szczególniéj był zadowolonym z dwóch obszernych stanic,
które na nowo założone i obwarowane zostały nad Sunżą.

Roboty około wzmocnienia Nazranowskiéj i Woz-
dwiżeńskiéj warowni, posuwają się skutecznie; takiż po-
stęp towarzyszy budowie nowych warowni pod wsią Kach i
pod Czyr-jurtem.

W północnym i południowym Dagestanie i na Lez-
gińskiéj kordonowéj linii, wszystko jest spokojne.

W granicach Turcyi, stykających się powiatem
Achałcychskim, ukazywały się od niejakiego czasu ban-
dy Ałżarców, podburzonych z powodu nowego podatku na-
łożonego przez Rząd Turecki. Lubo nie było przyczyny
lękać się naruszenia porządku na saméj granicy, wszakże,
na wszelki przypadek, skierowano ku niéj część wojska, i
w téj chwili poruszenia Ałżarców ucichły.

Jeżeli z jednéj strony wszędzie czynne przedsiębiorą
się środki ku odparciu wszelkiego nieprzyjaznego poku-
szenia Góralów, za to z drugiéj pozostawiona im jest moż-
ność ku jednawczemu, dla własnego ich dobra, zbliżeniu
się z nami, za pomocą stosunków handlowych. Główno-
dowodzący pozwolił Zakubańcom powtórnie już w bieżą-
cym roku odwiedzić Ekaterynodarski Pokrowski jarmark;
oni korzystali z tego pozwolenia. Od uległych i nieuleg-
łych plemion przybyło do Ekaterynodaru przeszło 1,000
arb z miejscowemi płodami i wyrobami. Przez cały czas
trwania jarmarku porządek i spokojność niebyły naruszone
przez Zakubańców; przywieziono było przez nich różnych

жинъ имеретинскихъ. Здѣсь читатель, созерцая различные типы человѣческаго лица, гораздо лучше изъ нихъ узнаетъ происхожденіе разныхъ племенъ, нежели изъ ученыхъ разсужденій. Послѣ Имеретіи, онъ отправится въ Грузію, къ ахалцихскимъ Туркамъ, къ Курдамъ, кочующимъ на равнинахъ аратскихъ, встрѣтитъ Персіянъ, Татаръ, Армянъ, Мусульманъ, обитающихъ въ провинціяхъ Шеки, Ширванѣ, Баконѣ (Баку?), Кубѣ, лезгинскія племена въ Дагестанѣ, происходящія отъ смѣщенія Персовъ, Монголовъ, Финновъ и Франковъ. Спустясь съ горъ въ степи, читатель увидитъ ногайскихъ Татаръ и храбрыхъ линейныхъ козаковъ, племени славянскаго, заимствовавшаго отъ Чеченцовъ ихъ ловкость и неизмѣнное безстрастіе. Мы вамъ постепенно покажемъ и вѣчные снѣга Казбека и Эльборуса, и дремучіе дѣвственные лѣса Имеретіи, и укрѣпленныя оссетинскія селенія, при видѣ которыхъ вы вспомните о чудныхъ пейзажахъ Пуссена. Вы увидите прелестныя, плодородныя долины кахетинскія, настоящій Эдемъ, перлъ созданія; дикія скалы и мрачныя бездны Дагестана; тяжелые памятники, въ византійскомъ и армянскомъ вкусахъ; изящныя и богатыя персидскія зданія. По дорогѣ мы будемъ собирать любопытныя тамошнія преданія и извлекать драматическіе эпизоды изъ исторіи тамошнихъ народовъ, столь мало извѣстной."

„Съ чувствомъ изумленія вы смотрите на это смѣшеніе воинственныхъ, неукротимыхъ, суевѣр-

trując się w rozmaite typy ludzkiego oblicza, nierównie le-
piéj z nich pozna pochodzenie różnych pokoleń, aniżeli
z rozpraw uczonych. Wyszedłszy z Imerecyi uda się on
do Gruzyi, do Turków achałcychskich, do Kurdów ko-
czujących na równinach Araratu, napotka Persów, Tata-
rów, Ormianów, Muzułmanów, mieszkających w prowin-
cyach Szeki, w Szyrwanie, Baku, w Kubie; pokolenia
Lezginów w Dagestanie, pochodzące ze zlania się Persów,
Mongołów, Finnow i Franków. Spuściwszy się z gór
na stepy, czytelnik ujrzy Nogajskich Tatarów i walecznych
Kozaków linijowych, ze szczepu sławiańskiego, którzy
przejęli od Czeczenów ich zwinność i wieczną obojętność.
Pokażemy stopniami naszym czytelnikom i wieczne śniegi
Kazbeku i Elborusa, i zamierzchłe dziewicze lasy Imere-
cyi i warowne wsi Osetyńców, przypominające cudow-
ne krajobrazy Poussin'a. Ujrzą tu piękne, żyzne doliny
Kachetyńskie, prawdziwy Eden, perła stworzenia; dzikie
skały i posępne przepaści Dagestanu; ciężkie pomniki w
stylu Bizantyńskim i Ormiańskim; wytworne i bogate
gmachy Perskie. Po drodze zbierać będziemy ciekawsze
miejscowe podania, tudzież opowiadać drammatyczne ustę-
py z historyi tamtejszych ludów, tak mało dotąd znajoméj.

„Z uczuciem podziwienia spoglądamy na ten zlewek
wojowniczych, nieugiętych, zabobonnych narodów, które

ли нарушаемы Закубанцами; доставлено ими произведеній цѣною на 2,550 руб. сереб. и вывезено нашихъ товаровъ и хлѣба на такую же сумму.

—

Въ Закавказскомъ Вѣстникѣ, отъ 9-го Октября, изъ Владикавказа сообщаютъ слѣдующее: „Мы ожидали вчера прибытія сюда Г. Намѣстника Кавказскаго, но вечеромъ получили извѣстіе, что Его Сіятельство, выѣхавъ вчерашняго числа изъ Налчика, остановился ночевать въ Ардонѣ, въ 35-ти верстахъ отсюда, и прибудетъ сюда сегодня къ обѣду, а завтрашняго числа отправится чрезъ Назранъ въ укрѣпленіе Волынское и далѣе, для осмотра новыхъ колоній и станицъ на рѣкѣ Сунджѣ. Нашъ здѣшній начальникъ, Генералъ-Маіоръ *Нестеровъ*, поѣхалъ навстрѣчу Главнокомандующаго въ Ардонъ.

„Въ здѣшнихъ окрестностяхъ и по всѣмъ извѣстіямъ съ лѣваго фланга и съ Сѣвернаго Дагестана, все совершенно спокойно; непріятель нигдѣ не показывается, кромѣ самыхъ малыхъ хищническихъ партій, выходящихъ съ намѣреніемъ отгонять скотъ, но въ этомъ не успѣвающихъ. Во время проѣзда Главнокомандующаго изъ Тамани по рѣкамъ Кубани и Лабѣ, вездѣ къ нему являлись депутаты отъ обществъ, доселѣ враждебныхъ, съ предложеніями о покорности и мирныхъ съ нами сношеніяхъ.

„Въ Георгіевскѣ, Главнокомандующій видѣлъ Полковницу Махину, недавно вышедшую изъ плѣна отъ Черкесовъ, гдѣ она находилась около года. Она не можетъ довольно нахвалиться поступкомъ съ нею фамиліи Черкесскаго Князя *Сидова*, у котораго она находилась. Княгиня Сидова была во все время для нея, какъ родная мать. Г-жа Махина увѣряетъ, что все семейство Сидова желаетъ и намѣревается перейти скоро къ намъ.

„Въ сосѣдствѣ нашемъ, въ Большой и Малой Кабардѣ, жители, по совѣтамъ и съ помощію начальника центра, Генералъ-Маіора Князя Владиміра Сергѣевича *Голицына*, въ первый разъ въ прошломъ году засѣяли поля свои пшеницею. Богъ благословилъ труды ихъ и добрыя намѣренія ихъ наставника: пшеница родила въ семъ году самъ 16, такъ что у Кабардинцевъ, кромѣ заплаты за ссуженное сѣменами, осталось и на новыя сѣмена, на продовольствіе и на продажу. Успѣхъ сего перваго опыта сильно ихъ ободритъ для продолженія впредь еще болѣе засѣвовъ, и къ принятію другихъ полезныхъ совѣтовъ и наставленій для разныхъ отраслей домашняго хозяйства.“

płodów na wartość 2,550 rubli srebrnych, a wywieziono naszych towarów i zboża na takąż summę.

—

W *Gońcu Zakaukazkim*, pod dniem 9 Października z Władikaukazu donoszą co następuje:

„Oczekiwaliśmy wczora przybycia P. Namiestnika Kaukazkiego ale dziś wieczorem dowiedzieliśmy się, że wyjechawszy wczora z Nalczyk, Xiążę zatrzymał się na noc w Ardonie, ztąd o 35 wiorst i dziś dopiéro na obiad przybędzie. Jutro Xiążę ma udać się przez Nazran do warowni Wołyńskiéj i następnie posuwać dałéj ogląd nowych kolonij i stanic założonych na Sundży. Nasz naczelnik, Jenerał-Major *Nesterow*, wyjechał na spotkanie Głównodowodzącego do Ardony.

„We wszystkich naszych okolicach, tudzież podług wszelkich doniesień otrzymywanych z lewego skrzydła, i z północnego Dagestanu, najzupełniejsza panuje spokojność; nieprzyjaciel nieukazuje się nigdzie, prócz kilku nader słabych partyj rabusiów, które kuszą się, acz bez żadnego skutku, na zabor bydła. Podczas podroży z Taman, wzdłuż rzek Kubani i Łaby, wszędzie P. Głównodowodzący przyjmował deputacye od plemion dotąd nieprzyjacielskich, które przychodziły z oświadczeniem uległości i chęci wejścia z nami w stosunki przyjaźne.

„W Georgjewsku Xiążę Woroncow widział panią *Machin*, małżonkę Półkownika, świeżo powróconą z niewoli u Czerkiesów, w któréj blisko roku zostawała. Ta dama nie może się odchwalić dobrego postępowania, jakiego doznała od rodziny Xięcia Czerkieskiego *Sidow*, wśród któréj przebywała. Xiężna Sidow przez cały ten czas była jakby matką dla niéj; i pani Machin zapewnia, że cała rodzina Sidow ma chęć i zamiar przejścia niezwłocznie na naszą stronę.

„W naszém sąsiedztwie mieszkańcy wielkiéj i małéj Kabardi, poraz piérwszy w roku przeszłym posieli pszenicę, skłonieni ku temu radą i pomocą Jenerał-Majora Xięcia Golicyn, centralnego Naczelnika. Niebo błogosławiło ich pracy i dobrym zamiarom tego dowodzcy; pszenica wydała 16 ziarn, tak iż Kabardyńcy mogli nietylko zwrócić pożyczone zboże, ale i obsiać pola na nowo, użyć go na swą żywność i zostało im jeszcze pszenicy na przedaż. Powodzenie téj piérwszéj proby żywo ich zachęca do wytrwania i rozszerzenia téj uprawy, równie jak do słuchania innych dobrych rad, w rozmaitych przedmiotach domowego gospodarstwa.“

ныхъ народовъ, которые на пространствѣ 800 верстъ представляютъ рѣзкія противоположности, странное соединеніе племенъ, нарѣчій, нравовъ и постановленій. Заключенные въ предѣлахъ неприступной, не посѣщаемой Европейцами страны, эти народцы, раздробленные на мельчайшія племена, живутъ въ совершенномъ невѣдѣніи о прочихъ частяхъ земли и безъ общественныхъ связей, соединяющихъ одно племя съ другимъ.“

„Въ Дагестанѣ мы видѣли Аваровъ и племя Мекхтули, приверженныхъ къ дому своихъ хановъ; Акушинцы слѣпо повинуются кади, своему верховному повелителю, соединяющему въ рукахъ своихъ власть свѣтскую и духовную. Между-тѣмъ Кубечи и Андійцы, въ своихъ селеніяхъ занимаются промышленностію и берутся за оружіе только для защиты своей собственности. Здѣсь Койсубулинцы, племени назранскаго, отчаянно сражаются съ мятежными шайками Шамиля и получаютъ почетное знамя за свою храбрость и приверженность къ Россіи. Тамъ Гумбетцы, Ичкеринцы, Аукхи, склонные къ воровству и разбою, тщетно усиливаются прорваться сквозь Русскія военныя линіи.“

„Въ другомъ краю, между Эльборусомъ и Чернымъ-Моремъ, Кабардинцы и Ногаи сохраняютъ іерархическое правленіе и повинуются князьямъ своимъ. Абазехи подчиняются небольшимъ владѣльцамъ, которые не имѣя оффиціально-признаннаго достоинства, раздѣляютъ страну на столько участковъ, сколько есть отдѣльныхъ помѣстій. Безпокойные, мятеж-

na przestrzeni 800 wiorst przedstawują uderzającą sprzeczność, dziwne połączenie plemion, dyalektów, praw i obyczajów. Ludy te, zamknięte w granicach niedostępnéj, przez Europejczyków niezwiedzanéj krainy, podzielone na najdrobniejsze pokolenia, żyją w głębokiéj niewiadomości o tém co się dzieje w innych częściach świata, żyją bez związków towarzyskich, łączących nawzajem z sobą jedno pokolenie z drugim.

„W Dagestanie widzieliśmy Awarów i plemie Mekchtuli, przywiązanych do domu swoich chanów; Akuszyńcy ślepo słuchają Kadego, swego naczelnego władzcy, łączącego w swoim ręku władzę świecką i duchowną. Tymczasem Kubeczowie i Andyanie trudnią się w swoich wsiach przemysłem i występują z orężem tylko w obronie swojéj własności. Tu Kojsubulanie ze szczepu Nazrańskiego, mężnie potykają się z buntownicczami bandami Szamila, i otrzymują zaszczytny sztandar za swoje męztwo i przywiązanie do Rossyi. Gdzieindziéj Gumbetowie, Iczkieranie, Aukchowie, skłonni do kradzieży i rozbojów, napróżno usiłują przedrzeć się przez wojenne rossyjskie linije.

„W innéj krainie, między Elborusem i morzem Czarném, Kabardyńcy i Nogaje zachowują rząd hierarchiczny i ulegają swoim Xiążętom. Abazechowie zostają pod zarządem niewielkich władzców, którzy nie mając urzędownie przyznanego sobie zwierzchnictwa, rozdrobiają kraj na tyle dzielnic ile jest dziedzin osobnych. Niespokojni, burzliwi Ubychowie uznają teraz nad sobą władzę przezor-

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Австрія.

Вѣна, 17 *Ноября*.

Наслѣдный герцогъ Луккскій прибылъ сюда вчера, съ своею супругою, изъ Фросдорфа, и остановился въ Луккскомъ дворцѣ. Герцогъ и его супруга обѣдали во дворцѣ. Молодые супруги пробудутъ недѣлю въ Вѣнѣ, а потомъ поѣдутъ въ Лукку.

— Князь Феликсъ Шварценбергъ, посланникъ въ Неаполѣ, отправился на сихъ дняхъ къ своему посту, откуда, какъ полагаютъ, поѣдетъ въ Палермо.

Франція.

Парижъ, 18 *Ноября*.

Изъ Монтевидео получены извѣстія, отъ 9 Сентабря, въ которыхъ изложены подробности о взятіи французскою и англійскою эскадрами портоваго городка, Колонія дель Саграменто. Прежде нападенія на портъ этотъ, дана была монтевидеоскому правительству нужная помощь для снаряженія малой эскадры, такъ чтобы портъ—Колонія могъ быть немедленно оному переданъ. 29-го Августа, 2 англійскіе и 3 французскіе военные корабля остановились передъ портомъ, котораго комендантъ на другой день вечеромъ открылъ противъ нихъ огонь. 31 Августа прибыла флотилія изъ Монтевидео, началось бомбардированіе, вслѣдствіе котораго вскорѣ замолкли орудія порта, и экипажи могли безопасно выйдти на берегъ. Послѣ занятія городка, соединенныя эскадры передали его войскамъ республики Монтевидео и немедленно удалились. Кромѣ того говорятъ, что уругвайскіе берега будутъ объявлены въ осадномъ положеніи.

— Въ нѣкоторыхъ журналахъ утверждаютъ, что Г. Гизо намѣревается представить палатамъ, по собраніи оныхъ, вопросъ о содержаніи для принцевъ королевской фамиліи, и что ему поручено распустить палату, если бы члены оной не приняли внесеннаго проекта по сему предмету.

— По донесеніямъ изъ Орана, 10 Ноября тамъ не имѣли еще никакихъ извѣстій о генералѣ Ламорисьерѣ. Сообщеніе между Тлемзеномъ, Ораномъ и Джеммою было прервано; на марокксной границѣ предназначено собрать въ лагерь 12,000 войска. Что касается до Абд-эль-Кадера, но одни говорятъ, что онъ находится между Вель-Аббесомъ и Маскарою, а другіе утверждаютъ, что онъ возвратился въ Марокко, дабы воспользоваться возникшими смятеніями противъ Императора Абд-эль-Рамана.

— Королевскимъ постановленіемъ, отъ 9 Ноября, учреждена консисторія для евреевъ въ оранской и константинской провинціяхъ, а въ Альжирѣ, для еврейскихъ дѣтей учреждены будутъ домы пріюта и училища для обученія ихъ французскому языку.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Austrya.

Wiedeń, 17 *listopada*.

Dziedziczny Xiążę Luki przybył tu wczoraj z małżonką swoją z Frohsdorf, i wysiadł w pałacu Lukieskim. Xiążę i małżonka jego obiadowali wczoraj u stołu Cesarskiego. Młodzi małżonkowie zabawią tydzień w Wiedniu, a następnie udadzą się do Luki.

— Xiążę Felix Schwarzenberg, wyjechał przed kilku dniami na swe stanowisko poselskie do Neapolu, skąd, jak wnoszą, uda się do Palermo.

Francya.

Paryż, 18 *listopada*.

Otrzymano wiadomości z Montevideo, dochodzące do 9-go września, i zawierające bliższe szczegóły o wzięciu portowego miasteczka Colonia del Sagramento, przez połączone eskadry Francyi i Anglii. Przed uderzeniem na port rzeczony, dano rządowi Montevideo pomoc potrzebną do uzbrojenia małéj eskadry, tak, aby mu port Colonia zaraz mógł być oddany. Dnia 29-go sierpnia, wojenne okręty, dwa angielskie i trzy francuzkie, stanęły przed portem, którego kommendant wieczorem dnia następnego rozpoczął przeciw nim ogień. 31-go sierpnia nadpłynęła flotylla kraju Montevideo, zaczęło się bombardowanie, w skutku którego wnet działa portowe zamilkły, a osady okrętowe wylądować bezpiecznie mogły. Po zajęciu miasteczka, eskadry połączone oddały je wojsku Rzeczypospolitéj Montevideo i oddaliły się bezwłocznie. Donoszą nadto, że całe pobrzeże Uruguajskie ma być ogłoszone w stanie blokady.

— Niektóre pisma zapewniają, że P. Guizot postanowił przełożyć Izbom, po ich zebraniu, kwestyą o uposażeniu Xiążąt domu Krolewskiego i że został upoważnionym do rozwiązania Izby, gdyby projektu w tym przedmiocie podanego przyjąć nie chciały.

— Według doniesień z Oranu, nie miano tam 10 go listopada żadnéj wiadomości o Jenerale Lamoricière. Kommunikacye między Tlemsen, Oranem i Dżemma były przerwane; nad granicę Marokańską zamierzano ściągnąć obóz 12,000 ludzi. Co do Abd el Kadera, jedni głoszą, że stoi między Bel Abbes i Maskarą, inni utrzymują, że wrócił do Marokko, aby tamże korzystać z zaburzeń wzniеconych przeciw Cesarzowi Abd-el Rahmanowi.

— Postanowieniem Królewskiém z d. 9 go listopada, ustanowiony zostaje konsystorz dla Izraelitów w prowincyach Orańskiéj i Konstantyńskiéj. W Algieryi zaś, dla dzieci Izraelickich mają być założone sale ochrony i szkoły, w których będą uczyć języka francuzkiego.

ные Убыки признаютъ нынѣ власть смѣтливаго человѣка, Хаджи-Берсека, который, неимѣя другихъ правъ, кромѣ своей храбрости, ловкости и многочисленнаго преданнаго ему семейства, захватилъ бразды правленія и управляетъ всѣми дѣлами своего малочисленнаго народца. Далѣе живутъ Джигеты и Натукгаджи, добровольно подчинившіеся Россіи, куда они отправили своихъ депутатовъ; а здѣсь обитаютъ Шапсуги и Убыки, которые недавно покусились взбунтоваться и потерпѣли пораженіе подъ стѣнами головинскаго форта, на Черномъ-Морѣ.“

„Не смотря на этотъ хаосъ племенъ и нравовъ, еще все-таки можно подмѣтить нѣкоторыя общія, сходныя черты въ обычаяхъ и характерѣ кавказскихъ народовъ, наиболѣе отдаленныхъ одинъ отъ другаго.“

Такъ, напримѣръ, здѣсь вы находите повсемѣстную любовь къ независимости и проистекающее отъ того своеволіе, замѣтное въ каждомъ частномъ лицѣ, воинственный пылъ, раздуваемый въ нихъ съ самой колыбели, удивительную ловкость въ дѣйствіи оружіемъ и во всѣхъ тѣлесныхъ упражненіяхъ, врожденную склонность къ грабежу и разбою, на который отправляются небольшія шайки, состоящія изъ пяти-шести человѣкъ. Всѣ эти народы ведутъ чрезвычайно-воздержную жизнь, что происходитъ частію отъ ихъ безпечности, частію отъ бѣдности. Весь ихъ обѣдъ состоитъ изъ похлебки съ просомъ: барана они зарѣжутъ только для почетнаго гостя. Въ военное время Кавказцы питаются мукою на меду, съѣдая

nego człowieka, Hadżi-Berseka, który nie mając innych praw prócz swojego męztwa, zręczności i liczněj, do siebie przywiązanéj rodziny, opanował stér rządu i kieruje wszystkiemi sprawami swojego nielicznego narodu. Daléj mieszkają Dżygietowie i Natukhadżowie, którzy się dobrowolnie poddali Rossyi, dokąd wysłali swoich deputowanych; tu zaś Szapsuhowie i Ubychowie, którzy niedawno jeszcze kusili się podnieść chorągiew buntu. i ponieśli klęskę pod ścianami Hołowińskiéj warowni, na morzu Czarném.

„Śród tego chaosu plemion i obyczajów, można jednakże dostrzedz niektórych ogólnych rysów podobieństwa w zwyczajach i w charakterze ludów Kaukazkich, najbardziéj od siebie oddalonych.“

I tak naprzykład, znajdujemy tu ogólną miłość niepodległości, z któréj się wyradza swawola, dająca się postrzegać w każdym pojedyńczym człowieku, zapał wojenny, żywiony w nich od saméj kolebki, zadziwiającą zręczność w robieniu orężem, tudzież we wszelkich ćwiczeniach fizycznych, nakoniec wrodzoną skłonność do łupieży i rozbojów, na które wychodzą niewielkiemi bandami, składającemi się z 5-ciu do 6-ciu ludzi. Wszystkie te ludy prowadzą nader wstrzemięźliwe życie, co jest skutkiem po części ich niedbałości, a po części też ubóstwa. Cały ich obiad składa się z polewki z jagłą; barana zabijają tylko dla ważnego gościa. Podczas wojny mieszkańcy Kaukazu jedzą mąkę zarobioną z miodem, i nie potrzebują więcéj nad ćwierć funta tego ciasta na dzień. Obok za-

— Въ Оранъ прибылъ 7-го Ноября пароходъ *Cameleon*, на коемъ возвратился отправленный французскимъ правительствомъ въ Марокко агентъ, Г. Гамонъ. Съ суднамъ этимъ получено извѣстіе, что мароккскій императоръ отправилъ въ Тазу и Ишду наблюдательный корпусъ, на преданность коего можетъ полагаться; онъ самъ удалился въ западную часть своей имперіи.

— Англійскій повѣренный въ дѣлахъ при аргентинской республикѣ, Г. Мандвиль, предмѣстникъ Г. Гора-Дослея, прибылъ за три предъ симъ дня въ Парижъ, и имѣлъ частную аудіенцію у г-на Гизо. Утверждаютъ, что онъ имѣетъ отъ диктатора Розаса уполномочіе предложить французскому и англійскому правительствамъ, новыя условія для переговоровъ.

— Решидъ-Паша, назначенный министромъ иностранныхъ дѣлъ въ Турціи, оставилъ Парижъ и отправился въ Константинополь.

— Италіянскіе выходцы находящіеся въ Марсели будутъ, какъ говорятъ, перемѣщены во внутренніе департаменты Франціи. Носятся слухи, что правительство не намѣрено давать имъ постояннаго пособія.

— Послѣднія несчастныя происшествія въ Альжиріи, нисколько не остановили успѣховъ колонизаціи въ этихъ владѣніяхъ. Съ 1-го Ноября перешло чрезъ Кольмаръ изъ Альзаса слишкомъ 180 семействъ; каждое семейство состояло приблизительно изъ 4 до 8 лицъ: мужчинъ, женщинъ, дѣтей и служащихъ.

— Голубиная почта между Лондономъ и Парижемъ, входитъ все болѣе и болѣе въ употребленіе. Въ Дуврѣ и Кале, а также во многихъ другихъ французскихъ и англійскихъ городахъ, учреждены порядочныя почтовыя станціи, гдѣ прилетающіе съ письмами голуби, скоро и точно, по примѣру почтовыхъ лошадей, перемѣняются. Ночью или при другихъ препятствіяхъ, отправляютъ конныхъ курьеровъ, кои депеши свои передаютъ на ближайшей станціи, откуда содержащіеся во всегдашней готовности крылатые курьера пускаются далѣе съ привязанными къ шейкѣ письмами. Такимъ образомъ совершается путешествіе изъ Лондона въ Парижъ и обратно въ продолженіе 8 часовъ! Убѣдились, что ястребы весьма опасны для этихъ воздушныхъ почталіоновъ, а потому содержатели голубиныхъ станцій платятъ за всякаго убитаго ястреба по полуталеру. Голубиный смотритель пользуется жалованьемъ въ 300 руб. сер. въ годъ. Это жалованье и издержки по содержанію голубей, составляютъ вмѣстѣ довольно значительную сумму. Хорошій почтовый голубь бываетъ способенъ, обыкновенно, для службы не болѣе двухъ лѣтъ.

19 Ноября.

Сардинскій посланникъ въ Парижѣ, маркизъ Бриньоль Саль, вручилъ Королю Филиппу оффиціальное увѣдомленіе, о бракосочетаніи герцога

— Do Oranu przybył dnia 7 listopada parostatek *Cameleon*, na którym powrócił wysłany przez rząd francuzki do Marokko ajent P. Hamont. Tym okrętem nadeszła wiadomość, że Cesarz marokański wysłał do Tazy i Uszdy nad granicę algierską korpus wojska, na którego wierność spuścić się może. Sam zaś cofnął się do zachodniéj części swego państwa.

— P. Mandewillo, angielski sprawujący interessa przy rzeczypospolitéj argentyńskiéj, poprzednik P. Gora-Doseley, przybył przed trzema dniami do Paryża, i miał prywatne posłuchanie u P. Guizot. Zapewniają, że jest upoważniony od Dyktatora Rozas do zaproponowania, rządom Francyi i Anglii, nowych układów.

— Reszid-Basza mianowany Ministrem spraw zagr. w gabinecie tureckim, opuścił Paryż udając się do Konstantynopola.

— Wychodzcy Włoscy, znajdujący się w Marsylii, mają być odprowadzeni do departamentów głębszych Francyi; rząd, jak słychać, niema zamiaru udzielić im stałego wsparcia.

— Ostatnie nieszczęścia w Algieryi nie odstręczają bynajmniéj od coraz liczniejszych wędrówek do téj posiadłości. Od 1 listopada przeszło przez Kolmar z Alzacyi przeszło 180 familii. Każda rodzina składała się w przecięciu z 4 do 8 osób: mężczyzn, kobiet, dzieci i służących.

— Poczty gołębie między Londynem a Paryżem wchodzą coraz bardziéj w używanie. W Dower i Calais, jako też w wielu innych francuzkich i angielskich miastach są porządne stacye pocztowe z wielkim utrzymywane kosztem, gdzie przybywające z liścikami gołębie, szybko i regularnie, jak gdzieindziéj konie pocztowe, odmieniane bywają. W nocy lub w razie innéj przeszkody, wysyłają konnych kuryerów, którzy swoje depesze na najbliższéj stacyi gołębiéj oddają, zkąd przywiązane u szyjki owych zawsze w pogotowiu trzymanych skrzydlatych gońców daléj ulatują. W ten sposób odbywa się podróż z Londynu do Paryża, i odwrótnie, w przeciągu 8 godzin! Przekonano się, iż Jastrzębie tym pocztylionom gołębim wielce są niebezpieczne. Ztąd przedsiębiercy na każdéj stacyi płacą po pół talara nagrody od głowy zabitego jastrzębia. Dozorca gołębi pobiera około 300 r. sr. rocznéj płacy. Te nagrody, płace, jako też koszta wyżywienia gołębi, czynią razem dość wielką summę. Dobry gołąb pocztowy nie jest zwykle dłużéj nad dwa lata do służby zdatny.

Dnia 19 listopada.

Margr. Brignoles Sales, Poseł sardyński w Paryżu złożył urzędownie Królowi Filipowi zawiadomienie o zaślubinach dziedzicznego Xięcia Lukki. Siostra Hrabiego

---

въ день неболѣе четверти фунта этого тѣста. При удивительной силѣ мускуловъ, при безпримѣрной привычкѣ къ военнымъ трудамъ, они отличаются неодолимою лѣностію и глубокимъ презрѣніемъ къ земледѣльческимъ и всякимъ ручнымъ работамъ, предоставляя ихъ женщинамъ, рабамъ и плѣнникамъ. Жена, купленная за калымъ, состоящій изъ оружія, скотины или денегъ, совершенная невольница въ домѣ своего мужа—владыки. Пока она молода и сильна, ей поручаются всѣ домашнія и полевыя работы. Болѣе счастливыя соперницы вскорѣ отнимаютъ у ней послѣднія ея права и стѣсняютъ ея мѣсто при домашнемъ очагѣ. По безплодію, болѣзнямъ или несправедливому подозрѣнію мужъ отсылаетъ жену къ ея родственникамъ, заплативъ сумму, соотвѣтственную цѣнности калыма."

„Вообще нравы ихъ чисты и Кавказцы незнакомы съ пороками другихъ народовъ; рѣдко встрѣтите между ними пьянаго, хотя иногда они упиваются бузою или *джавою*, напиткомъ, добываемымъ изъ вареннаго, перебродившагося сока изюма. Они очень-почтительны къ старости, строго исполняютъ обязанности гостепріимства и вѣрны въ дружбѣ. Впрочемъ всѣ эти добродѣтели соблюдаются только въ-отношеніи къ единоплеменникамъ или много-много что единовѣрцамъ. Иностранецъ или христіанинъ (гьяуръ) будетъ непремѣнно у нихъ ограбленъ.

(*Окончаніе впредь*).

dziwiający siły muskularnéj i wielkiego nawyknienia do trudów wojennych, odznaczają się nieprzepartém lenistwem i głęboką pogardą ku rolnictwu i wszelkim ręcznym robotom, które zwalają na niewiasty, niewolników i jeńców. Żona kupiona za *kałym*, składający się z oręża, bydlęcia i nieco pieniędzy, jest zupełną niewolnicą w domu swojego męża i pana. Dopóki jest młodą i czerstwą, trudzi się wszelkiemi robotami w domu i na polu. Wkrótce szczęśliwsze rywalki pozbawiają ją ostatnich praw, zostawując jedynie jéj miejsce przy domowém ognisku. Z powodu niepłodności, choroby lub niesłusznego podejrzenia, mąż odsyła żonę do jéj krewnych, zapłaciwszy summę, odpowiedną wysokości *kałymu*. W ogólności obyczaje Górali są czyste; nie znają wielu występków właściwych innym narodom; nadzwyczaj rzadko dają się widzieć pomiędzy nimi pijacy, chociaż niekiedy upijają się *bużą* lub *dzawą*, rodzajem napoju, który pędzą z gotowanego, przefermentowanego soku rodzenkowego. Okazują głębokie uszanowanie dla starych, ściśle przestrzegają praw gościnności i są wytrwali w przyjaźni. Zresztą wszystkie te cnoty zachowują tylko względem spółziomków a czasem i względem swoich spółwyznawców. Obcy albo Chrześcianin (giaur) może być pewny, iż go obiorą ze wszystkiego.

(*Dokończenie nastąpi*).

Луккскаго. Сестра графа Шамбора имѣетъ приданаго 4 милліона франк., которыхъ третья часть досталась ей по наслѣдству послѣ покойнаго герцога Блакскаго, который изъ благодарности къ царственнымъ благодѣтелямъ Людовику XVIII и Карлу X, только часть огромнаго своего имущества оставилъ дѣтямъ своимъ, большую же часть онаго завѣщалъ въ пользу графа Шамбора и его сестры. Юная владѣтельная герцогиня, обладающая высокими качествами души, легко объясняется на нѣсколькихъ языкахъ, и между прочими на нѣмецкомъ и италіанскомъ. Условія этого брачнаго союза составлены были такъ тайно, что французская дипломація въ Вѣнѣ и въ Италіи узнала объ нихъ только тогда, когда уже состоялся договоръ. Извѣстно, что послѣ кончины Маріи-Луизы, Парма присоединена будетъ къ Луккѣ.

— Въ двухъ послѣднихъ донесеніяхъ маршала Бюжо, отъ 3 и 5 сего Ноября, не содержится новыхъ извѣстій, а описаны только извѣстныя уже событія. Маршалу, который находился 5 числа между Теніэтомъ, Тіаретомъ и Орлеанвиллемъ, неизвѣстно мѣстопребываніе Абд эль-Кадера. Въ донесеніи отъ 3 числа онъ пишетъ: „Я получилъ извѣстіе, что въ окрестностяхъ Мильяная и Шершеля все спокойно; что генералъ Ламорисьеръ, покоривъ племена Трарасовъ и Госселсовъ, отправился въ землю Сиди-Бель-Аббесовъ, и что генералъ Каваньякъ занялъ страну лежащую къ югу отъ Тлемзена. По симъ движеніямъ оказывается, что со стороны Абд-эль-Кадера нечего опасаться, онъ вѣроятно возвратился въ Марокко, послѣ въ неудачи возбужденіи смятенія во всѣхъ племенахъ, и такимъ образомъ предоставилъ на произволъ судьбы жителей оранской провинціи, которыхъ онъ побудилъ къ возстанію. Такой поступокъ долженъ бы уронить его въ мнѣніи Арабовъ, но этотъ народъ иначе смотритъ на дѣла.

— Военный бригъ „*Duconedic*", вышедшій изъ Монтевидео 9-го Сентября, пришелъ 13-го Ноября въ Тулонъ. Кромѣ извѣстій, сообщенныхъ уже вчера, говорятъ: что онъ привезъ донесеніе, что генералъ Орибе заставленъ былъ, морскими силами Англіи и Франціи, отказаться отъ блокады порта Монтевидео, что генералъ Розасъ не теряетъ еще надежды, и рѣшительно объявилъ войну Англичанамъ и Французамъ, что наконецъ вся страна находится въ большомъ волненіи.

— Въ *Semaphore de Marseille* отъ 14-го ч. напечатано: Купеческій пакетботъ *Phenicien*, оставивъ Оранъ 10-го ч. с. м., прибылъ вчера вечеромъ въ Марсель. При отъѣздѣ его, въ Оранѣ не было никакихъ извѣстій отъ генерала Ламорисьера; сообщенія между Ораномъ, Тлемзеномъ и Джемма-Газауатъ все еще были затруждаемы.

— Слышно, что Г. Росси останется въ Римѣ до прибытія туда Его Величества Государя Императора Всероссійскаго.

— Г. Одиллонъ Барро возвратился изъ поѣздки своей въ южную Францію и на островъ Корсику.

— На кораблѣ „*Arche d'Alliance*" отправились нѣсколько человѣкъ миссіонеровъ и духовныхъ на Маркизовы острова.

— Помѣстье Ферней, принадлежавшее нѣкогда Вольтеру, продано 12 Ноября Г. Гриніоле, бывшему парижскому фабриканту за 466,000 франковъ.

20 Ноября.

Во вчерашнемъ Монитерѣ помѣщено королевское постановленіе о созваніи палатъ къ 27 Декабря сего года.

— Дѣлали приготовленія къ устройству лагеря для 12,000 челов. на марокскской границѣ, и въ Оранѣ собраны уже были необходимыя для сей арміи припасы. Въ городѣ этомъ знали уже, что генералъ Бюжо соединился съ генераломъ Ламорисьеромъ, и скоро за симъ снова разлучился съ нимъ съ тою цѣлію, чтобы преслѣдовать нѣкоторыя племена, возставшія въ окрестностяхъ Маскары.

— Изъ *Sémaphore de Marseille*: Здѣсь получено съ курьеромъ извѣстіе изъ Орана, отъ 20 с. м., о возстаніи племенъ обитающихъ въ окрестностяхъ Тенеса. Рабочіе копей въ горахъ Мусайя, вынуждены были покинуть работы, для своей безопасности.

— Въ одномъ изъ здѣшнихъ журналовъ, напечатано слѣдующее статистическое исчисленіе іезуитскаго ордена: Въ Европѣ и внѣ оной, Іезуиты имѣютъ теперь четырнадцать провинцій, а именно: Римскую,

Chambord wniosła posagu 4 miliony franków, których trzecia część pochodzi ze spadków zmarłego Xięcia Blacas, który przez wdzięczność dla swych dawnych dobroczyńców królewskich Ludwika XVIII i Karola X przeznaczył tylko część swego ogromnego majątku dla swych dzieci, aby większą część z niego dać Hr. Chambord i jego siostrze. Młoda Xiężna dziedziczna obdarzona równie wdziękami jak godnością, mówi płynnie kilkoma językami, między innemi po niemiecku i po włosku. Związek ten był układany tak skrycie, że dyplomacya francuzka w Wiedniu i we Włoszech dowiedziała się o nim dopiéro wtenczas, gdy już układ zawarty został. Wiadomo, że po śmierci Arcy-Xiężniczki Maryi Ludwiki Parma przyłączoną zostanie do Lukki.

— Obie ostatnie depesze Marszałka Bugeaud, z dnia 3-go i 5-go b. m., nie zawierają nowych szczegółów, ale znane już wypadki objaśniają. Marszałek, który 5 go b. m. obozował między Tenietem, Tiaretem a Orleansville, nie wie gdzie się znajduje Abd el-Kader. W raporcie swoim, z dnia 3 go, tak się wyraża: „Dowiaduję się, że w okolicy Milianah i Szerszelu panuje zupełna spokojność; że Jenerał Lamoricière pokonawszy i podbiwszy plemiona Trarasów i Gosselsów udał się do ziemi Sidi-Bel-Abbesów, i że Jenerał Cavaignac osadził krainę leżącą na południe Tlemsenu.“ Te dwa poruszenia dowodzą, iż od Abd-el Kadera niczego się obawiać nie należy; musiał on wrócić do Marokko, z powodu, że mu się nie udało wzniecić powstania wszystkich plemion, pozostawia zatém losowi ludność prowincyi Oranu, którą do buntu podżegł. Krok ten powinienby poniżyć go w oczach Arabów, ale ten lud ma inny sposób widzenia rzeczy.

— Bryg wojenny, *Duconedic*, który opuścił Montevideo 9-go września, przybył 13 go listopada do Tulonu. Oprócz wiadomości wczoraj już udzielonych, miał on przywieść doniesienie, że Jenerał Oribe zmuszony został, czynném wdaniem się sił morskich Francyi i Anglii, zaniechać oblężenia Montevideo, co zaś do Jenerała Rozas, ten nie uważa jeszcze swéj sprawy za straconą i formalnie wypowiada wojnę Anglikom i Francuzom. Kraj cały jest zresztą w największém zamieszaniu.

— W *Semaphore de Marseille* pod d. 14 czytamy: Pakietbot kupiecki *Phenicien*, opuściwszy Oran d. 10 b. m., przybył wczoraj w wieczór do Marsylii. W chwili jego odjazdu nie miano w Oranie żadnych nowin od Jenerała Lamoricière; związki między Oranem, Tlemsen i Dżemma Gazauat, były ciągle przecięte.

— Słychać, że P. Rossi ma zabawić w Rzymie do przybycia N. Cezarza Rossyi.

— P. Odilon Barrot powrócił z swéj podróży, na południe i do Korsyki odbytéj.

— Okrętem *Arche d'Alliance* odpłynęła pewna liczba missyonarzy i duchownych do wysp Markizów.

— Majętność Fernej, niegdyś do Voltaira należąca, sprzedaną została 13 go listopada P. Grignolet, byłemu fabrykantowi Paryzkiemu za 456,000 franków.

Dnia 20 listopada.

Monitor umieścił w dniu wczorajszym postanowienie Królewskie, zwołujące Izby na dzień 27-m grudnia bieżącego roku.

— Zabierano się do założenia obozu z 12,000 ludzi na granicy Marokańskiéj, i przygotowano w Oranie zapasy do tego obozu. Wiedziano już w tém mieście, że Marszałek Bugeaud połączył się z Jenerałem Lamoricière, poczém znowu odłączył się od niego, aby ścigać niektóre pokolenia pozostałe w blizkości Maskary.

— Z *Sémaphore de Marseille*: Goniec z Oranu przywiózł tu wiadomość, z dnia 20 b. m., o zupełném powstaniu plemion mieszkających w okolicy Tenez. Robotnicy, użyci w kopalniach min u podnóża gor Musaja, zmuszeni byli dla własnego bezpieczeństwa porzucić swe zatrudnienie.

— Jeden z tutejszych dzienników zawiera następnją statystykę Towarzystwa Jezuitów: W Europie i za Europą, należy do Jezuitów w téj chwili czternaście prowincyi, jako to: Rzymska, Sycylijska, Neapolitańska, Turyńska,

Сицилійскую, Неаполитанскую, Туринскую, Испанскую, Парижскую, Ліонскую, Бельгійскую, Англійскую, Австрійскую, Нѣмецкую, Ирландскую, Мориленоскую и Миссурійскую. 1-го Января 1839 года, Iезуиты во всѣхъ своихъ провинціяхъ считали 173 заведенія и 3,067 членовъ. 1-го Января 1841 года у нихъ находилось 211 заведенія и 3,565 членовъ. 1-го Января 1844 года, заведеній у нихъ было 233 и членовъ 4,155; слѣдовательно въ продолженіе шести лѣтъ, прибыло 60 заведеній и 1,066 членовъ. Въ 1844 году успѣхъ оказался еще болѣе значительнымъ въ семи провинціяхъ, а именно: Римской, Сицилійской, Туринской, Испанской, Парижской, Ліонской и Бельгійской, куда получены донесенія въ Римѣ, и въ которыхъ по 1-е Января 1845 года прибыло 794 новыхъ члена.

Англія.

Лондонъ, 13 *Ноября*.

Его Императорское Высочество Государь Великій Князь Константинъ Николаевичъ, прибылъ 15-го с. м. въ Плимутъ, на линѣйномъ кораблѣ „Ингерманландъ.“ Тогоже числа, герцогъ Фердинандъ Саксенъ-Кобургскій отплылъ въ Лиссабонъ.

— Въ лондонской газетѣ помѣщено, 13-го с. м., 136 проектовъ желѣзныхъ дорогъ, о коихъ, при наступающихъ засѣданіяхъ парламента, будутъ представлены билли.

— Изъ Ирландіи постоянно получаются неблагопріятныя извѣстія; тамъ жалуются на то, что въ министерскихъ журналахъ представляютъ бѣдствіе, возникшее въ этой странѣ, по случаю болѣзни картофеля, гораздо въ меньшемъ видѣ, нежели каково оно въ самомъ дѣлѣ. При всемъ томъ, третьяго дня собирали, во всѣхъ католическихъ приходахъ, ежегодную складку въ пользу О'Коннеля, и сборъ сей въ Дублинѣ, составилъ 2,235 фунтовъ стерлинговъ; хотя сумма сія не столь значительна, какъ въ предшедшихъ двухъ годахъ; но принявъ во вниманіе, что это приношеніе бѣднаго народа, угрожаемаго голодомъ, должно удивляться его щедрости и терпѣнію.

— Королева Викторія послала египетскому Вице-Королю свой портретъ. Подарокъ сей, 24 Октября, торжественно врученъ былъ Мегмеду-Али.

— По донесеніямъ изъ Новой Зеландіи, отъ 26 Мая, предводитель мятежниковъ Геки, добровольно сдался губернатору острова, капитану Фицрою.

Италія.

Римъ, 13 *Ноября*.

Его Величество Государь Императоръ Всероссійскій, по просьбѣ Короля Неаполитанскаго, изволитъ прибыть на 4 дни въ Неаполь, съ малочисленною свитою; а оттуда отправится въ Римъ, гдѣ дѣлаютъ великолѣпныя приготовленія для принятія Его Императорскаго Величества, и Папа приказалъ въ день прибытія Государя Императора иллюминовать куполъ церкви Св. Петра.

Испанія.

Мадритъ, 11 *Ноября*.

Въ журналѣ *El Tiempo* пишутъ, что вчера носились слухи, будто переговоры веденные съ Римомъ, совершенно прерваны, и что Г. Кастилло и Айэнса выѣхалъ оттуда. Хотя мы и не вѣримъ этимъ слухамъ, однако извѣстно, что правительство предписало сему уполномоченному, немедленно составить хотя одну статью трактата, дабы министерство могло представить кортесамъ о добромъ согласіи между Испаніею и Папскимъ дворомъ.

— Вчера пріѣхалъ сюда курьеръ изъ Валенсіи. При отъѣздѣ его оттуда, нѣсколько лицъ виновныхъ въ происшествіяхъ 3 с. м., были казнены въ семъ городѣ.

— Генералъ-капитанъ Каталоніи, предписаніемъ отъ 4 с. м., возстановилъ осадное положеніе этой провинціи, пріостановленное на время выбора членовъ въ муниципальное управленіе.

— Королевскимъ постановленіемъ назначены: маркизъ Мирафлоресъ президентомъ, а герцогъ Горъ и графъ Эспелета, вице-президентами сената.

Hiszpańska, Paryzka, Lyońska, Belgijska, Angielska, Austryacka, Niemiecka, Irlandzka, Marylandzka i Missuryjska. Dnia 1 stycznia 1838 roku, liczyli Jezuici we wszystkich prowincyach 173 zakłady i 3,067 członków. Dnia 1 stycznia 1841, liczyli 211 zakładów i 3,565 członków. Dnia 1 stycznia 1844, zakładów 233, członków 4,155; i tak, w ciągu lat sześciu przybyło 60 zakładów i 1,066 członków. W 1844 postęp był jeszcze większy, w siedmiu prowincyach: Rzymskiéj, Sycylijskiéj, Turyńskiéj, Hiszpańskiéj, Paryzkiéj, Lyońskiéj i Belgijskiéj, z których dotąd w Rzymie otrzymano doniesienia, **przybyło po 1 stycznia 1845 roku 794 nowych członków.**

Anglia.

Londyn, 18 *listopada*.

J. C W. Wielki Xiążę Konstantyn Nikołajewicz, przybył 15-go b. m. do Plymouth, na okręcie liniowym *Ingermanlandia*. **Xiążę Ferdynand Sasko-Koburgski tegoż samego dnia, odpłynął do Lizbony.**

— W Gazecie Londyńskiéj, z 13-go b. m, umieszczono 136 projektów do kolei żelaznych, o których bile na następném posiedzeniu parlamentu mają być przedstawione

— Z Irlandyi ciągle nadchodzą niepomyślne wiadomości; oskarżają tam dzienniki ministeryalne, że tę klęskę pochodzącą z zarazy kartofli wystawiają daleko mniejszą jak jest rzeczywiście. Jednakże zawczoraj, zbierano, we wszystkich parafiach katolickich, doroczną składkę dla O'Connella, która bardzo pomyślnie wypadła. W Dublinie zebrano 2,235 funt. szter; wprawdzie nie jest to tak wysoka summa, jaką stolica przez dwa poprzedzające lata składała, ale zważając na to, że jest ofiarą biednego ludu, któremu głód zagraża, podziwiać należy jego hojność i cierpliwość.

— Królowa przesłała swój wizerunek Wice-Królowi Egiptu. Dar ten, w dniu 24-m października, uroczyście Mehmed-Alemu wręczony został.

— Według doniesień z Nowéj Zelandyi, z dnia 26-go maja, naczelnik powstańców Heki miał się poddać dobrowolnie gubernatorowi wyspy pomienionéj, kapitanowi Fitzroy.

Włochy.

Rzym, 13 *listopada*.

N. Cesarz Rossyjski na prośbę Króla Neapolitańskiego, przepędzi cztery dni w Neapolu, dokąd się uda 21-go b. m. z małym orszakiem; następnie pojedzie do Rzymu. W tém ostatniém mieście, czynią najwspanialsze przygotowania na przyjęcie Wielkiego Monarchy, a między innemi Ojciec św. zamierza Go powitać oświetleniem kopuły św. Piotra.

Hiszpania.

Madryt, 11 *listopada*.

El Tiempo donosi, iż wczoraj biegały pogłoski o zupełném zerwaniu układów z Rzymem, oraz, że P. Castillo y Ayensa opuścił to miasto. Chociaż nie dajemy wiary tym wieściom, przecież możemy zapewnić, iż rząd nagli swego pełnomocnika o ułożenie w jakikolwiek sposób jednego z artykułów traktatu, a to w celu, aby gabinet mógł go przedstawić Kortezom, jako rękojmię porozumienia między Hiszpaniją i stolicą Apostolską.

— Wczoraj przybył tu kuryer nadzwyczajny z Walencyi. W czasie odjazdu jego miano ukarać śmiercią kilkunastu sprawców rozruchu, roznieconego 3-go b. m. w Walencyi.

— Jeneral kapitan Katalonii, ogłosił 4 go b. m. bando, przywracające w prowincyi stan oblężenia, zniesiony na czas wyborów municypalnych.

— Królowa mianowała Margr. Miraflores Prezesem, a Xięcia Gor i Hr. Espeleta Wice-Prezesami Senatu.

14 Ноября.

Въ мадритскихъ журналахъ изъявляютъ опасенія, касательно новаго заговора въ Каталоніи, коего главною пружиною почитается генералъ Примъ, находящійся въ Мерсели. Между тѣмъ, по извѣстіямъ полученнымъ прямо изъ Барселоны, во всей провинціи господствуетъ совершенное спокойствіе.

— Въ Малагѣ разнесся слухъ, будто бы на Канарскихъ островахъ вспыхнулъ мятежъ въ пользу Эспартеро. Немедленно отправлены будутъ туда войска изъ Кадикса.

— Подтверждается извѣстіе, сообщенное нѣкоторыми газетами объ Англо-Арабскомъ агентѣ, который теперь находится въ Мадритѣ и нанимаетъ офицеровъ и солдатъ всѣхъ націй въ армію Абд-эль-Кадера. Гибратларъ есть сборное мѣсто. Всякій изъ заключившихъ условіе получаетъ ассигнацію въ 1,000 фр., обезпечивается въ высшемъ чинѣ и получаетъ сумму на путевыя издержки. Агентъ разсказываетъ чудеса о сокровищахъ Абд-эль-Кадера, объ его арміи, и вѣрно найдетъ не мало охотниковъ.

— Въ Каталоніи, шедшіе нѣкоторое время безпрестанно дожди, такъ испортили дороги, что онѣ сдѣлались непроходимыми; а рѣки такъ разлились, что сообщеніе между Барселоною и французскою границею, нѣсколько разъ было прервано.

Dnia 14 listopada.

Dzienniki Madryckie, wyjawiają obawę względem nowego spisku mającego wybuchnąć w Katalonii, i którego główną sprężyną jest Jenerał Prim w Marsylii przebywający. Tymczasem wiadomości wprost z Barcelonny otrzymane, zapewniają, iż największa spokojność panuje w całéj prowincyi.

— Rozeszła się w Maladzie pogloska, że na wyspach Kanaryjskich wybuchnęło powstanie na rzecz Espartero. Wojska wysłane tam być mają niezwłocznie z Kadyxu.

— Potwierdziła się wiadomość dana przez niektóre gazety o ajencie Anglo-arabskim, który na teraz znajduje się w Madrycie i werbuje oficerów i żołnierzy wszelkich krajów do wojska Abd el-Kadera. Gibraltar jest miejscem zborném. Każdy zwerbowany otrzymuje bon na 1,000 fr., ma zapewniony wyższy stopień i koszta podróży. Ajent rozpowiada cuda o skarbach Abd-el Kadera, o jego armii, i znajdzie zapewna niemało ochotników.

— W skutku deszczów od niejakiego czasu w Katalonii padających, drogi są nie do przebycia, a wody tak wezbrały, iż związek pocztowy między Barcelonną i granicą francuzką kilkakrotnie był przerwany.

Бразилія.

Парнамбуко, 13 Октября.

14-го Сентября, Императоръ лично закрылъ засѣданія палатъ. Въ тронной рѣчи, онъ изъяснилъ, что со всѣми европейскими и американскими державами находится въ дружественныхъ сношеніяхъ, и что предположилъ осмотрѣть всѣ области подвластной ему Имперіи.

Brezylia.

Parnambuko, 13 października.

W dniu 14 m września Cesarz otworzył osobiście tegoroczne Izb posiedzenie. W mowie mianéj od tronu wyraził, że ze wszystkiemi rządami w Europie i Ameryce w przyjaźnych zostaje stosunkach, i że zamierza zwiedzić wszystkie prowincye składające jego rozległe państwo.

Сѣв. Амер. Соед. Штаты.

18-го Ноября прибылъ въ Ливерпуль пароходъ *Hibernia*, который вышелъ изъ Бостона 1 числа, а изъ Галифакса 3 го с. м. Съ этимъ пароходомъ получены извѣстія изъ Нью-Іорка отъ 30 Октября. Тамошніе журналы заняты были болѣе всего вопросомъ о странѣ Орегонѣ, и по сему предмету носились разные слухи. Говорили, что англійскій посланникъ, Г. Пакенгамъ, предлагалъ предоставить рѣшеніе этого вопроса третьей державѣ, но американское правительство отвергло это предложеніе, другіе утверждаютъ что онъ оставитъ вопросъ этотъ *in statu quo*, на 15 или 20 лѣтъ, т. е. оставитъ страну Орегонъ, на это время, въ общемъ владѣніи Англіи и Соединенныхъ-Штатовъ, а по истеченіи срока предоставить жителямъ выборъ, между Англіею, Соединенными-Штатами и независимостію. Въ *New-York Herald* опровергаютъ эти слухи, утверждая, что вѣсти разсѣваемыя Англіею, служатъ только къ прикрытію настоящаго ея намѣренія, т. е. занятія Калифорніи.

Stany Zjednoczone Ameryki Północnej.

Dnia 18 go listopada rano, przybył do Liverpool parostatek *Hibernia*. Opuścił on Boston 1-go, a Halifax 3-go t. m. Przywiózł wiadomości z New-York dochodzące do 30 go października. Dzienniki tameczne głównie zajmowały się kwestyą ziemi Oregon, i w tym przedmiocie biegały najrozmaitsze wieści. Mowiono, że P. Pakenham, Poseł angielski, proponował zostawić rozstrzygnięcie téj kwestyi trzeciemu mocarstwu, ale rząd amerykański odrzucił tę propozycyą. Inni utrzymują że projektował utrzymać kwestyą na lat 15 lub 20, *in statu quo*, to jest zostawić territorium Oregon, przez ten czas, w posiadaniu wspólném Anglii i Stanów Zjednoczonych, a po upływie terminu zastawić mieszkańcom wybor między Anglią, Stanami, lub niezawisłością. *New-York-Herald* zaprzecza podobnym wieściom, utrzymując, że układy przez Anglią prowadzone, służą tylko za pokrywkę prawdziwego jéj zamiaru, to jest zajęcia Kalifornii.

Гаити.

Извѣстія полученныя изъ Портъ-о-Пренсъ, отъ 23-го Сентября сообщаютъ, что на островѣ вспыхнуло возмущеніе, для возстановленія отрѣшеннаго отъ должности президента Герара. Возмущеніе началось 25 числа въ Леогано, но правительство еще во время получило о томъ извѣстіе, и чтобы предупредить исполненіе замысловъ матежниковъ, отправило туда соотвѣтственныя силы, 40 заговорщиковъ задержаны, изъ числа коихъ 20 немедленно были разстрѣляны, а 28 числа правительство издало прокламацію, благодаря народъ за содѣйствіе, и объявляя, что возстаніе укрощено. Догадываются, что президентъ Гераръ находился тогда на англійскомъ пароходѣ, который во время смятеній стоялъ въ гавани Портъ-о-Пренсъ.

Hajti.

Wiadomości otrzymane w Londynie pod datą 28 go września z Port-au-Prince, donoszą, że na wyspie wybuchnęło powstanie, mające na celu przywrócenie złożonego z urzędu Prezydenta Herard. Powstanie rozpoczęło się 25 go w Leogano; rząd jednak dosyć wcześnie otrzymał o tém wiadomość, aby zniweczyć plany wichrzycieli, i wysłał tam stosowne siły. Czterdziestu spiskowych pochwycono, z których połowę rozstrzelano natychmiast, a 28-go rząd wydał odezwę, dziękując ludowi za współdziałanie, i ogłaszając, iż powstanie jest uśmierzone. Domyślają się, że Prezydent Herard znajdował się na parostatku angielskim, stojącym podczas zaburzenia w przystani Port-au Prince.

ВИЛЬНА. въ Тип. Ѳ. Глюксберга — Печ. позвол. 27 го Ноября 1845 г. Испр. долж. Ценз. и Кав. *А. Мухинъ.*